

**SÕMERU RAAMATUKOGU KOOS
LEPNA HARURAAMATUKOGUGA
2020. AASTA TEGEVUSE ARUANNE**

Sisukord

1. Põhilised tegevussuunad	5
1.1 Koroonaviiruse mõju	5
1.1.1 Esimene laine	5
1.1.2 Teine laine	7
2. Juhtimine	9
2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud	9
2.2 Eelarve	10
2.3 Projektid	10
2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng	Tõrge! Järjehoidjat pole määratletud.
2.4.1 Täienduskoolitused	10
2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised	11
2.4.3 Erialahariduse omandamine	11
2.4.5 Töötajate tunnustamine	11
2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine	11
2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele	12
2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas	12
3. Kogud komplekteerimine ja töötlemine	12
3.2 inventuurid, mahakandmised	13
4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused	13
4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine	14
4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused	14
4.3 RVL teenindus	16
4.4 Laste- ja noorteteenindus	16
4.4.1 Laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine	16
4.4.2 Laste- ja noorte raamatukogu kasutamine	17
4.4.3 Laste- ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine	17
4.4.4 Laste- ja noorteüritused	17
4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused	17
4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond	18
4.6.1 kohalikul tasandil	18
4.6.2 riiklikul tasandil	18
4.6.3 rahvusvahelisel tasandil	18
4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele	18

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded.....	18
4.9 Andmebaasid.....	19
5. 2021. aasta tegevused.....	19
LISA 1. Personali koolitus	20
LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised.....	20
LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid.....	20
LISA 4. Laste ja noorteüritused (valik olulisematest).....	20

Aastaaruanne 2020

Sõmeru raamatukogu koos Lepna haruraamatukoguga

Tabel 1

Omavalitsus	Piirkonna elanike arv (01.12.19)	Raamatukogusid kokku	Neist harukogusid	Teeninduspunktide arv
Rakvere vald	4589	2	1	3

Üldkasutatavate raamatukogude arv: Põhikogu, haruraamatukogude arv ja teeninduspunktide arv.

1. Põhilised tegevussuunad

2020.aasta tõi kaasa suured muudatused ka raamatukogude tavapärasesse tegevusse. Koroonaaegne eriolukord ja kontaktivaba laenutusperiood seadsid raamatukoguhoidjatele uusi väljakutseid, leidmaks lugejateenindust toetavaid sobivaid lahendusi. Märtsikuust hakati valla raamatukogudes pakkuma piiratud teenust: oli võimalik vaid teavikute laenutamine ja tagastamine. 1.aprillist alustati kontaktivaba laenutusega. Teavikuid oli võimalik tellida e-posti kaudu, telefoni teel, sai ise reserveerida ja ka järjekorda panna raamatukoguprogrammis URRAM veebilehel www.lugeja.ee. Arvestades olukorda, langesid raamatukogude külastatavuse näitajad, planeeritud üritused jäid enamuse uue aasta ootele.

Kõige oodatumaks sündmuseks kujunes veebruarikuus Lepna haruraamatukogu kolimine uutesse ruumidesse. Avarad ja kaasaegselt sisustatud ruumid annavad hea võimaluse ka kogukonnakeskusena tegutsemiseks. Sügisel toimus raamatukogu avamisüritusena kontsert koos luuleminutitega. Tehti algust joogatrenni ja käsitööringiga, kogukonna elanikel oli võimalus osa saada filmiõhtust. Kui Sõmeru raamatukogu külastajad peavad juba aastaid raamatukogu mõnusaks kooskäimise paigaks, siis Lepnal on kogukonna kaasamiseks vaja veel kohapeal tööd teha.

1.1 Koroonaviiruse mõju

1.1.1 Esimene laine

(Märtsist suveni, sh üleminekuperiood eriolukorra lõppedes)

Milliste olemasolevate teenuste pakkumist jätkati eri- ja hädaolukorras?

Alates 16.märtsist 2020.a. hakati raamatukogudes pakkuma piiratud teenust: oli võimalik vaid raamatute laenutamine ja tagastamine. Raamatukogudes ei toimunud suuremaid kogunemisi ega üritusi. 1.aprillist alustasid raamatukogud kontaktivaba laenutustega. Raamatuid oli võimalik tellida e-posti kaudu, telefoni teel, teavikuid sai reserveerida ka ise või järjekorda panna raamatukoguprogrammi URRAM veebilehel www.lugeja.ee.

Milliseid olemasolevaid teenuseid hakati pakkuma uusi lahendusi ja tehnoloogilisi vahendeid kasutades?

19.03.2020 panime valla kodulehe üles raamatukogu lugejaks registreerimise blanketid, tagades nii parema teenuse uutele lugejatele.

Millised füüsilised raamatukoguteenused muutusid kontaktivabaks?

Alates 01.04.2020 muutusid kontaktivabaks raamatute laenutamine ja tagastamine, lugejate juhendamine toimus telefonitsi (lugejaportaali www.lugeja.ee kasutamine, arvutikasutajate juhendamine), lugejaks registreerimine (registreerimisblanketid olid kättesaadavad valla kodulehel).

Milliseid uusi teenuseid hakati pakkuma?

Uusi teenuseid ei lisandunud.

Milliste uute teenuste pakkumine jätkub ka peale hädaolukorda?

Jätkub kontaktivaba laenutus lugeja soovil - paki soovitud raamatutega saab lugeja kätte raamatukogu eesruumist raamatukokku sisenemata. Oma raamatusoovidest annab lugeja teada kas telefonitsi või meili teel. Sama võimalus ka raamatute tagastamisel.

Kuidas muutusid raamatukogude füüsilise ruumi lahtiolekuajad ja teenuse kättesaadavuse ajad eri- ja hädaolukorra ajal? (Teenuse kättesaadavus aeg – aeg, mille jooksul mh raamatukoguhoidja vastab telefonile/e-kirjadele, kasutaja saab kasutada iseteenindusvõimalusi, tagastuskaste, e-kanaleid, osa võtta virtuaalüritustest ja –koolitustest, kasutada arvutit jne)

Kontaktivaba laenutuse perioodil 01.04 – 18.05.20 oli Sõmeru raamatukogu eesruum avatud kella 8.00- 16.00 (tavapäraselt 10.00-18.00). Samal ajal võtsid töötajad vastu lugejate raamatutellimusi nii telefoni kui meili teel, vajadusel nõustasid. Aega nõudsid nii raamatupakkide komplekteerimine kui raamatute desinfitseerimine. Nimetatud perioodil viidi läbi mõlemas raamatukogus läbi inventuurid.

Kui palju raamatukogusid suleti täielikult eri- ja/või hädaolukorra ajal (ühtegi teenust ei pakutud)?

Sellist olukorda ei olnud, et raamatukogud poleks ühtegi teenust pakkunud.

Kas ja kuidas uuendati raamatukogu taristut (uue tehnika, raamatukappide jms soetamine)?

Vajadus uue inventari ja tehnika järele puudus, sest kõik vajaminev oli eelnevalt raamatukogudes olemas. Lepna haruraamatukogus tagastati raamatuid ka postkasti. Aeg näitas,

et tagastuskast on oluline, et külastada raamatukogu kontaktivabalt olenemata raamatukogu lahtiolekuaegadest.

Kas ja millises ulatuses tehti raamatukogude eelarvetes kärpeid?

Rakvere Vallavalitsuse poolt raamatukogude eelarvetes kärpeid ei tehtud.

Kas eri- ja hädaolukorras kehtestati raamatukogudes maski ja/või visiiri kandmise kohustus töötajatele?

Vallavalitsuse poolt olid raamatukogude töötajatele tagatud visiir ja kaitsemaskid, mida ka külastajate sisenedes kasutasime.

Kas eri- ja hädaolukorras kehtestati raamatukogudes maski kandmise kohustus kasutajatele?

Alates 18.maist, kui toimus raamatukoguteenuste laiendamine ja külastajad võisid siseneda raamatukogu ruumidesse, oli kõigile rangelt soovituslik kanda kaitsemaski. Maskikandmise kohustus kehtis arvutikasutajatele ning kohapeal perioodika lugejatele.

Milliseid ümberkorraldusi tehti raamatukogude ruumides ja töökorralduses? Kas ja kuidas korraldati raamatukoguhoidjate kaugtöö?

Raamatukogu ruumides ümberkorraldusi ei tehtud, Sõmeru raamatukogus paigutati näituste tarbeks olnud riiul eesruumi, kuhu asetatakse lugejatele komplekteeritud raamatupakid. Samale riiulile sai panna ka tagastatud raamatud. Lepna haruraamatukogus laenutati kontaktivabalt koridori kaudu, reserveeritud raamatupakid ootasid aknalaual, raamatute tagastamiseks oli eraldi kast. Raamatukogude töötajad viibisid kogu eriolukorra aja füüsiliselt töökohtadel, kaugtööd polnud võimalik rakendada, sest mõlemas raamatukogus töötab üks inimene.

Kas ja kuidas valmistuti viiruse teiseks laineks?

Varuti juurde kaitsemaske ja vahendeid käte desinfitseerimiseks.

1.1.2 Teine laine

(alates septembrist)

Milliste olemasolevate teenuste pakkumist jätkati hädaolukorras?

Septembris ja oktoobris jätkasid raamatukogud tavapärasest tööd, toimisid kõik tavapärased teenused – laenustegevus, kohapeal perioodika lugemine, internetipunktiga seotud teenused. Raamatukogude ruumide külastus jäi avatuks aasta lõpuni, külastajatel oli rangelt soovituslik kanda kaitsemaski. Sõmeru raamatukogus toimusid raamatukogutunnid lasteaialastele, lastehommikud mudilastele, Lepnal toimis joogatreening, käsitööring.

Milliseid olemasolevaid teenuseid hakati pakkuma uusi lahendusi ja tehnoloogilisi vahendeid kasutades?

Uusi teenuseid ei lisandunud.

Millised füüsilised raamatukoguteenused muutusid kontaktivabaks?

Kontaktivabaks muutusid teenused neile, kes seda soovisid ja teada andsid (laenutustegevus, printimisteenused).

Milliseid uusi teenuseid hakati pakkuma?

Uusi teenuseid ei lisandunud, jätkasime olemasolevatega.

Milliste uute teenuste pakkumine jätkub ka peale hädaolukorda?

Kontaktivaba laenutuse võimalus on kestnud alates märtsist ja jääb võimaliku teenusena alles ka pärast viiruse taandumist.

Kuidas muutusid raamatukogude füüsilise ruumi lahtiolekuajad ja teenuse kättesaadavuse ajad hädaolukorra ajal? (Teenuse kättesaadavus aeg – aeg, mille jooksul mh raamatukoguhoidja vastab telefonile/e-kirjadele, kasutaja saab kasutada iseteenindusvõimalusi, tagastuskaste, e-kanaleid, osa võtta virtuaalüritustest ja –koolitustest, kasutada arvutit jne)

Raamatukogud olid avatud oma tavapärasel kellaegadel ning külastajatele olid tagatud kõik raamatukoguteenused.

Kui palju raamatukogusid suleti täielikult hädaolukorra ajal (ühtegi teenust ei pakutud)?

Sõmeru raamatukogu koos Lepna harukoguga olid teise laine perioodil avatud ja pakkusid kõiki raamatukoguteenuseid.

Kas ja kuidas uuendati raamatukogu taristut (uue tehnika, raamatukappide jms soetamine)?

Jätkasime juba kevadel kohandatud vahenditega, midagi uut juurde ei muretsetud.

Kas ja millises ulatuses tehti raamatukogude eelarvetes kärpeid?

Raamatukogu eelarvetes kärpeid ei tehtud.

Kas hädaolukorras kehtestati raamatukogudes maski ja/või visiiri kandmise kohustus töötajatele?

Kehtestatud kohustus maskide kandmiseks polnud, kuid külastajaid teenindades kandsime visiiri ja maski.

Kas hädaolukorras kehtestati raamatukogudes maski kandmise kohustus kasutajatele?

Külastajatel oli rangelt soovituslik kanda maski ja seda nõuet täitsid pea kõik kasutajad.

Milliseid ümberkorraldusi tehti raamatukogude ruumides ja töökorralduses? Kas ja kuidas korraldati raamatukoguhoidjate kaugtöö?

Raamatukogude ruumides ümberkorraldusi ei teostatud, ka töökorraldus jäi tavapäraseks. Raamatukogude töötajad viibisid kogu eriolukorra aja füüsiliselt töökohtadel, kaugtööd polnud võimalik rakendada, sest mõlemas raamatukogus töötab üks inimene.

Millised olid eri- ja hädaolukorrast tulenevad suurimad väljakutsed?

Telefoni teel klientide nõustamine (arvuti kasutamine, lugemisnõustamine). Operatiivselt väljakutsetele lahenduste leidmine

Milliseid võimalusi eri- ja hädaolukord pakkusid raamatukoguteenuse arendamiseks?

Eriolukord õpetas nägema tänasest päevast kaugemale: milliseid virtuaalteenuseid edaspidi kasutada suhtlemisel lugejatega (nõustamine, ettelugemised, lugemissoovitused) ja mida on raamatukogutöötajal endal vaja õppida, et osata neid teenuseid lugejatele pakkuda.

Millised olid eri- ja hädaolukorra suurimad õppetunnid?

Kui kevadel anti raamatukogudele tegutsemiseks konkreetseid juhised, siis teise laine ajal oli segadust ja teadmatust rohkem (nt. soovitused ja korraldused siseürituste planeerimisel). Kontaktivaba teeninduse perioodil oli suur puudus meeldivast suhtlusest lugejatega.

2. Juhtimine

2.1 Raamatukogude võrgu struktuur ja nõukogud:

Muutused raamatukogude võrgus:

Aruandeaastal jätkasid raamatukogud tööd 2018.aastal loodud struktuuri alusel: Sõmeru raamatukogu ja Lepna haruraamatukogu. Töö aluseks on 12.09.18 uuendatud ja Rakvere Vallavolikogu poolt kinnitatud „Sõmeru raamatukogu põhimäärus“, 17.10.18 vastu võetud „Rakvere valla raamatukogude kasutamise eeskiri“ ja „Rakvere valla raamatukogude töökorralduse reeglid“.

Raamatukogude tööd juhib igapäevaselt Sõmeru raamatukogu direktor. Mõlemad raamatukogud töötavad täistööajaga: Sõmeru raamatukogu on avatud aastaringselt tööpäeval 10.00 – 18.00, Lepna haruraamatukogu töötab tööpäeval E,T,N,R 10.00 – 18.00 ja K 12.00 – 19.00. Vaid kontaktivaba laenutuse perioodil oli Sõmeru raamatukogu avatud 8.00 – 16.00. Lugejate paremaks teenindamiseks on teeninduspiirkonnas kolm laenutuspunkti, kus kord kuus pakutakse laenutusteenust. Sõmeru raamatukogul on laenutuspunktid Ubja Päevakeskuses ja Vaeküla Külakeskuses. Lepna haruraamatukogu töötaja pakub kord kuus laenutusteenust Veltsi Lasteaed – Algkoolis.

Sõmeru piirkond on praegu raamatukoguvõrguga piisavalt kaetud.

Raamatukogul on neljaliikmeline nõukogu, koos käidi 12.novembril 2020.a.. Nõukogu liige Siiri Saarmets asendati uue liikme Külli Hallik-Viluga. Päevakorras oli raamatukogu tegevus eriolukorras, vaadati üle 2020.a. ja 2021.aasta raamatukogu eelarved.

2020.aastal viidi Sõmeru raamatukogus läbi kvaliteedihindamine.

Raamatukogul puudub praegu kinnitatud arengukava, küll aga on see plaanis koostada 2021.aastal. Raamatukoguteenused kajastuvad Rakvere Valla arengukavas 2019-2035, kus on eraldi välja toodud raamatukogud. (Üldeesmärk: valla raamatukogud on populaarsed ja kannavad kogukonnakeskuste ja kultuuripärandi rolli. Eraldi on välja toodud tänased kitsaskohad, tegevused ja investeeringud).

2.2 Eelarve

Tabel 2

Põhieelarve	Seisuga 31.12.19. €	Seisuga 31.12.20 €	Muutus %
Eelarve kokku	56 771	68 298	+20,3%
Personalikulu	29 358	30 428	+3,6%
Komplekteerimiskulu	16 571	17 710	+6,8%
sh KOV-lt	7 723	7 883	+2,1%
sh riigilt	8 848	9 827	+11%
Infotehnoloogiakulu	1 124	1 123	-0,08%
Üritusteks/näitusteks	260	224	-16%

2.3 Projektid

Tabel 3 (täielik loetelu)

Projektid, toetused (Kellelt saadud?)	Periood	Eraldatud summa	Projekti üldmaksumus
0	0	0	0

Hinnang toetusprogrammidele. Oluline on projekti mõju või millised muutused kaasa toonud?

2.4 Personali koosseis, juhtimine ja areng

Personali koosseis muudatusi ei toimunud: Sõmeru raamatukogus töötab üks inimene, täiskohaga raamatukogu direktor ja Lepna haruraamatukogus täiskohaga raamatukoguhoidja.

2.4.1 Täienduskoolitused.

Teema	Korraldaja	Tundide arv	Osalejate arv
Erialased täienduskoolitused (väljaspool LVKRRK-d)			
LVKRRK korraldatud koolitused	LVKRRK		
Noored ja internet: sotsiaalsed riskid ja võimalused.	Tartu Ülikool /veebikoolitus/	6	2

Statistilised andmebaasid. Raamatukogude arengusuunad. Postipunktid raamatukogudes.	LVKRRK	6	2
Kuidas täiskasvanud õpivad ja kuidas neid tõhusamalt õpetada.	LVKRRK (koostöös ETKA Andras)	4	1
Muud koolitused			

Lisa 1

2.4.2 Raamatukogutöötajate avalikud esinemised: ettekanded, loengud, koolitused.

Raamatukogutöötajate poolt avalikke esinemisi ei toimunud.

LISA 2

2.4.3 Erialahariduse omandamine.

Sõmeru raamatukogu direktor Ene Tamm oman erialast kõrgharidust. Lepna haruraamatukogu töötajal Jaana Antil on raamatukoguhoidja III kutsekvalifikatsioon.

2.4.5 Töötajate tunnustamine.

Aruandeaastal raamatukogude töötajatele tunnustust ei omistatud.

2.5 Raamatukogu haldusjuhtimine.

Sõmeru raamatukogu koos Lepna haruraamatukoguga kuuluvad Rakvere valla haldusalasse. Sõmeru raamatukogu asub Rakvere valla keskusehoone ruumides alates hoone valmimisest 2010.aastast. Samas majas asuvad vallavalitsus, klubi, päevakeskus, tegutsevad isetegevusringid, milles osalejad on aktiivsed raamatukogu kasutajad. Raamatukogu ruumid on avarad ja valgusküllased, võimaldavad korraldada üritusi ja näitusi. Ruumid on hästi korras hoitud ega vaja lähiajal suuremaid remonditöid.

Lepna haruraamatukogu kolis uutesse ruumidesse 2020.aasta veebruarikuus. Uues raamatukogus on 245 m² kasulikku põrandapinda. Raamatukogu asub kortermaja esimesel korrusel ja juurdepääs on tagatud kahelt poolt maja. Tagantpoolt on olemas eraldi kaldteega juurdepääs liikumispuudega külastajatele. Siseruumid on jagatud kahele korrusele, 1.korrusele ja 0.korrusele, eraldi ruumina on lisandunud juurde seminari/koosolekute ruum, köök koos rõduga. Uue mööbliga sisustati lastenurk, osteti juurde riuleid teavikute jaoks ja vajaminevat sisustust ürituste läbiviimiseks (40 tooli, televiisor). Uued ruumid annavad hea võimaluse kogukonnakeskusena tegutsemiseks.

2.5.1 Juurdepääs liikumispuudega inimesele.

Sõmeru raamatukogus on tagatud liikumispuudega lugejatele juurdepääs raamatukokku. Hoones puuduvad trepid ja avarates ruumides on võimalik liikuda ratastooliga.

Lepna haruraamatukogu asub kortermaja esimesel korrusel, maja taga on kaldteega juurdepääs liikumispuudega külastajatele.

2.6 Raamatukogu arendustegevused infotehnoloogia valdkonnas

Hetkel vastab Sõmeru raamatukogu infotehnoloogiline baas nõuetele, kuid lähiaastatel vajavad 4 lugejaarvutit uuendamist. Raamatukogu ruumides on WIFI leviala. Aruandeaastal kaasajastati avaliku internetiühenduse seadmeid, mille tagajärjel paranes levi kvaliteet, suurenes kiirus ja kasutusele võeti tõhusamad turvameetmed.

Lepna haruraamatukogus on lugejate kasutada üks arvuti, puudub avalik WIFI võrk.

Raamatukogudes on tasulised printimis- ja paljundamisvõimalused.

3.Kogud komplekteerimine ja töötlemine

3.1 komplekteerimise põhimõtted ja uuendused (sh e-teavikud)

2020.aasta lõpuks oli Sõmeru raamatukogu ja Lepna haruraamatukogu fondides kokku 31 295 raamatut, sellest Sõmeru raamatukogus 17 133 ja Lepna haruraamatukogus 14 162 eksemplari. Aasta jooksul osteti juurde 1086 raamatut (Sõmeru – 664, Lepna – 449).

Annetusena lisandus 49 raamatut (Sõmeru – 36, Lepna -13). 31 raamatut lisandus Sõmeru raamatukokku Eesti Lastekirjanduse Keskuselt „Lugemisisu“ programmi raames.

Raamatukogude fondi komplekteerimine toimub Lääne- Virumaa Keskraamatukogu kaudu, nii Sõmeru raamatukogu kui Lepna haruraamatukogu komplekteerivad vajalikud teavikud endale eraldi. Komplekteerimiskuludeks eraldati Sõmeru raamatukogule ja Lepna haruraamatukogule kokku 17 710.-€, sellest raamatutele 14 527.-€ . Riiklik dotatsioon moodustas 9827.-€ ja KOV-i eelarveline toetus 7883.-€. Suureks abiks oli riigipoolne lisatoetus, mis jagati elanikkonna arvu järgi raamatukogude vahel (Sõmeru -682.-€, Lepna - 450.-€)

Järelkomplekteerides soetasime juurde kooliõpilastele vajaminevat kirjandust ning suurt nõudlust omavaid trükiseid.

Komplekteeritavate raamatute hulgast moodustab põhiosa ilukirjandus, nii eestikeelse kui ka tõlkekirjanduse osas loetakse enam armastus- ja kriminaalromaane. Valikuliselt tellitakse pedagoogilist ja psühholoogilist kirjandust, sest nõudluse selle valdkonna teavikute järgi järjest suureneb. Kindlad lugejate sihtgrupid huvituvad ajaloost ja eestlusest, tervisest, reisikirjandusest.

Kogude komplekteerimisel on eelistuseks Eesti riiki, ajalugu ja kultuurilugu käsitlevad heatasemelised väljaanded. Ilukirjanduse puhul on eelistatud eesti kirjanduse paremik, kaasaegne laste- ja noortekirjandus. Väga nõutud on ajaviitekirjandus. Tundes hästi raamatukogude lugejate eelistusi, saab ka vajaliku valiku teha.

Liikidest laenutati mõlemas raamatukogus enam ilu- ja lastekirjandust (liik 821), järgnevad liik 3 Sotsiaalteadused (haridus, sõjandus, poliitika) ning liik 1 (psühholoogiaalane kirjandus).

Lugejarühmadest on suurimad laenutajad tööealised lugejad – kokku laenutusi 10 148 Sõmerul - 7136 ja Lepnal - 3012). Järgnevad pensionärid - 5917 laenutust (Sõmeru – 5025 ja Lepna – 892). Perioodikat laenutati aasta jooksul kokku 2384 korral.

Raamatukogude ringlus (laenutuste ja fondi suhe) oli raamatukogudes järgmine:

	2019	2020
Sõmeru raamatukogu	0,8	0,94
Lepna haruraamatukogu	0,2	0,4

Jätakuvalt teeb muret Lepna haruraamatukogu liiga madal ringlus.

3.1.1 Raamatu komplekteerimine (trükis + e-raamat)

3.1.2 Perioodika komplekteerimine

2020.aastal telliti raamatukogudesse perioodikat kokku 3183.-€ väärtuses: Sõmeru raamatukokku 1946.-€ ja Lepna haruraamatukokku 1237.94 €. Mõlemas raamatukogus laenutatakse koju nii ajalehti kui ka ajakirju, laenutusaeg on 7 päeva. Perioodika tellimisel lähtutakse lugejate soovidest.

Kultuuriperioodikat telliti summas 312.70 (Sõmeru – 147.60 ja Lepna – 165.10).

Ajalehti ja ajakirju laenutati kokku 3924 korral (Sõmeru – 2813, Lepna – 1111).

Aasta jooksul kustutati perioodikat kokku 105 eksemplari.

3.1.3 Auviste komplekteerimine

Aruandeaastal raamatukogudesse auviseid ei lisandunud, põhjuseks kasutajate vähene huvi . Kustutati 2 eksemplari. Kokku on raamatukogudes auviseid 210 (Sõmerul – 101 ja Lepnal 109)

3.2 inventuurid, mahakandmised

Eriolukorra kontaktivaba laenutuse perioodil märtsikuus viidi nii Sõmeru raamatukogus kui ka Lepna harukogus läbi inventuurid. Kokku kustutati aasta jooksul aegunud ja lagunened raamatuid 3998 eksemplari summas 15 817.58 €, sellest Sõmeru raamatukogus 1304 (3720.08€) ja Lepna haruraamatukogus 2694 teavikut (12 097.50€). Vananenud perioodikat kanti maha 105 eksmplari. Suurem teavikute mahakandmine toimus Lepna haruraamatukogus enne uutesse ruumidesse kolimist.

4. Lugejateenindus ja raamatukoguteenused

Raamatukogudes on tagatud külastajatele kõik põhiteenused: raamatute ja perioodika kojulaenus ja kohalkasutus, teavikute reserveerimine ja järjekorda panemine, RVL, personaalne lugemisnõustamine, kasutajakoolitused erinevatele sihtgruppidele, interneti ja arvuti kasutamine. Soovi korral pakutakse koduteenindust eakatele ja liikumispuudega inimestele.

Külastajatele toimuvad tasuta teemaõhtud ja kirjandusega seotud üritused.

Seoses eriolukorraga ja kontaktivaba teenindusega ei saanud me aga seda kõike oma külastajatele täies mahus võimaldada. Kontaktivabal perioodil 01.04 – 18.05.2020 pakkusime lugejate vaid laenutusteenust, personaalset nõustamist tehti kas telefonitsi või meili teel. Jäid ära juba planeeritud üritused ja kokkusaamised. Ka koroonateise laine perioodil olid külastajad veel tagasihoidlikud raamatukogu külutama. Kui 2019.aastal oli Sõmeru raamatukogu külastuste arv 9141, siis kõike eelnevat arvestades langes number 6640-le. Kuna Sõmerul ollakse harjunud käima kohapeal lehti ja ajakirjandust lugemas, langes ka kohalkasutajate arv märgatavalt.

Sõmeru raamatukogul on kaks teeninduspunkti: Ubja päevakeskuses ja Vaeküla külakeskuses, kus kord kuus pakume elanikele raamatute laenutamise võimalust. Kontaktivaba laenutuse perioodil ja novembris- detsembris tekkisid ka siin pausid, kuna kõrgete haigusnäitajate tõttu päevakeskus teenust ei soovinud. Kevadel viisime Ubja lugejatele kolm kasti mahakantud raamatuid, et vajadusel saaks päevakeskuse juhataja need lugejatele lugemiseks viia.

Lepna haruraamatukogu töötaja jätkab kord kuus laenutust Veltsi Lastead – Algkoolis.

Mõlemad raamatukogud töötavad täistööajaga: Sõmeru raamatukogu on avatud tööpäevadel kella 10.00 – 18.00, Lepna haruraamatukogu E,T,N,R 10.00 – 18, K 12.00 – 19.00.

4.1 Avaliku teabe kättesaadavaks tegemine.

Avaliku teabe kättesaadavus on tagatud raamatukogude lahtiolekuaegadel. Lugejate kasutada on raamatukogudes 5 lauaarvutit: Sõmerul 4 (üks täiskasvanutele ja 3 lastele) ning Lepnal 1 (kasutavad nii lapsed kui ka täiskasvanud). Kokku kasutati AIP-i 92 korral, neist Sõmerul 52 ja Lepnal 40 korral. Arvutite asemel kasutatakse raamatukogu viibides rohkem nutitelefone.

AIP kasutuse languse põhjuseks on kindlasti kontaktivaba laenutuse periood ja eriolukord. Sõmeru raamatukogu ruumides on WIFI leviala. Aruandeaastal kaasajastati avaliku internetiühenduse seadmeid, mille tagajärjel paranes levi kvaliteet, suurenes kiirus ja kasutusele võeti tõhusamad turvameetmed. Lepna haruraamatukogus WIFI leviala puudub.

Külastajatel on internetis võimalik tutvuda kohaliku omavalitsuse dokumentidega, raamatukogudes kohapeal on võimalus paberkandjal dokumentidega tutvumiseks, võimaldatud on ligipääs e-riigi teenustele.

4.2 Raamatukogu kasutamine ja teenused.

Tabel 4

Raamatu- kogu	Lugejad 2019	Lugejad 2020	Muutus (+/-)

Sõmeru	557	528	-29
Lepna	199	185	-14
KOKKU	756	713	-43

Raamatu- kogu	Külastused 2019	Külastused 2020	Muutus (+/-)	Virtuaal- külast. 2019	Virtuaal- külast. 2020	Muutus (+/-)
Sõmeru	9141	6640	-2501	0	0	0
Lepna	2141	2063	-78	0	0	0
KOKKU	11 282	8703	-2579	0	0	0

Raamatu- kogu	Laenut-d 2019	Laenut-d 2020	Muutus (+/-)	Päringud 2019	Päringud 2020	Muutus (+/-)
Sõmeru	17 118	16 106	-1 012	33	24	-9
Lepna	4 448	5221	+773	11	16	+5
KOKKU	21 566	21327	-239	44	40	-4

Raamatu- kogu	Virtuaalürituste arv		Virtuaalüritustel osalejate arv		Virtuaalürituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Sõmeru	0	0	0	0	0	0
Lepna	0	0	0	0	0	0
KOKKU	0	0	0	0	0	0

Raamatu- kogu	Virtuaalkoolituste arv		Virtuaalkoolitustel osalejate arv		Virtuaalkoolituste järelvaatajate arv*	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Sõmeru	0	0	0	0	0	0
Lepna	0	0	0	0	0	0

KOKKU	0	0	0	0	0	0
-------	---	---	---	---	---	---

Raamatu- kogu	Virtuaalnäituste arv 2019	Virtuaalnäituste arv 2020	Virtuaalnäituste külastajate arv 2019	Virtuaalnäituste külastajate arv 2020
Sõmeru	0	0	0	0
Lepna	0	0	0	0
KOKKU	0	0	0	0

Infopäringud.

Infopäringud registreeritaks jooksvalt ning sisestatakse kohealt raamatukoguprogrammi. Enamus päringuid on seotud kooli- ja uurimustöödega. Päringuid on võimalik esitada nii kohapeal kui ka telefonitsi ja meili teel. Aruandeaastal teostati 40 päringut: Sõmeru raamatukogus 24 ja Lepna haruraamatukogus 16.

4.3 RVL teenindus

RVL-i teenus toimib kõige paremini oma valla raamatukogudega, tellimusi vahendavad vallatöötajad. On ka toimunud tellimuste täitmised käest-kätte kohtumistel kolleegidega koolitustel. Lääne – Virumaa Keskraamatukogust toome ise vajalikud teavikud kohale.

RVL laenutused:	sisse	välja
Kokku	114	283
Sõmeru	33	80
Lepna	81	203

4.4 Laste- ja noorteteenindus

4.4.1 Laste-ja noortekirjanduse komplekteerimine

Raamatukogude prioriteediks on alati olnud väärt laste- ja noortekirjanduse komplekteerimine. Aasta jooksul lisandus raamatukogudesse kokku 350 noortele mõeldud teavikut ehk 30% kogu raamatute juurdekasvust (Sõmerule – 210 ja Lepnale – 140). Komplekteerimisel arvestati laste kõikide vanusegruppidega, eelistatud olid kindlasti eesti kirjanike teosed, väärt tõlketeosed, teatmeteosed. Jälgiti Eesti Lastekirjanduse Keskuse raamatusoovitusi.

Aruandeaastal ühines Sõmeru raamatukogu lugemisprogrammiga „Lugemisisu“. Programmi kaudu saadi Eesti Lastekirjanduse Keskuselt annetuseks 31 raamatut. Osteti juurde ka koolide soovitusliku kirjanduse teavikud, et vahetada välja lagunenenud raamatud.

Ajakirjadest on lastele tellitud „Täheke“ ja „Hea laps“.

Lepna haruraamatukogusse lisandus 3 lauamängu.

4.4.2 Laste-ja noorte raamatukogu kasutamine

Tabel 5

Raamatu kogu	Lug-d 2019	Lug-d 2020	Muutus (+-)	Külast-d 2019	Külast-d 2020	Muutus (+-)	Laenut 2019	Laenut 2020
Sõmeru	159	158	-1	3229	1936	-1293	1875	1717
Lepna	44	48	+4	661	561	-100	881	448
KOKKU	203	206	+3	3890	2497	-1393	2756	2165

4.4.3 Laste-ja noorteteenindus, s.h lugemisharjumuste kujundamine ja arendamine.

Sisuline hinnang, võrdlus, analüüs.

Aruandeaastal oli lugejaid lapsi kokku 206, ehk 28 % kogu lugejate arvust. Neist Sõmerul on 158 (29 %) ja Lepna haruraamatukogus 48 (26%). Eriolukorrast tingituna (kontaktivaba laenus) langes külastatavus (eelmise aastaga võrreldes -1393 külastust), kukkus laenutuste arv (Sõmerul-158, Lepnal -433). Ka koolid olid suletud ning lapsed jäid liiga kauaks raamatukogust eemale. Sügisel laenutati peamiselt kooli kohustuslikku kirjandust. Mõlemas raamatukogus on eraldi uudiskirjanduse riulid, et tekitada huvi uute raamatute vastu.

Endiselt tublisti käisid raamatukogutundides Sõmeru Lasteaia rühmad: raamatukogu külastati 12 korral, lapsi kokku 192. Ilmselt eriolukorra tõttu jäi väheseks ka koduste mudilaste osavõtt lastehommikutest.

4.4.4 Laste- ja noorteüritused.

LISA 4 (teha valik kogu vallaraamatukogu olulisematest üritustest)

4.5 Erivajadustega sihtrühmade teenused

Tabel 6

	Kordade arv	Teenuste arv	Kasutajate arv
Koduteenindus	35	35	2

Lepna haruraamatukogul on 3 erivajadusega lugejat, neist kahe juures käib raamatukoguhoidja ja ühele viib sotsiaaltöötaja raamatuid ja ajakirju. Sõmeru piirkonnas 2020.aastal koduteeninduse vajajaid ei olnud. Mõned erivajadusega lugejad käivad raamatukogus koos sotsiaaltöötajaga. Vajadusel oleme alati valmis teenust pakkuma neile, kel endal puudub juurdepääs raamatukokku.

Tabel 7

Teenused teistele asutustele	Ürituste arv	Osavõtjate arv
------------------------------	--------------	----------------

0	0	0
---	---	---

Milliseid teenuseid raamatukogu pakub teistele asutustele (haiglad, hooldekodud jne. Ei puuduta tavakoole ja teisi lasteasutusi)

4.6 Raamatukogu kui kohalikku pärandit jäädvustav, elukestvat õpet toetav ja vabaaja võimalusi pakkuv kultuurikeskkond

4.6.1 kohalikul tasandil

Sõmeru raamatukogu asukoht Rakvere Valla keskusehoones võimaldab head koostööd maja teiste struktuurüksustega. Raamatukogu on alati valmis osalema valla korraldatavatel üritustel omapoolse panusega.

Lepna haruraamatukogu kolimine uutesse avaratesse ruumidesse annab hea võimaluse tegutseda kogukonnakeskusena ja koondada maja tegevustesse enam kohalikku elanikkonda.

Aruandeaastal oli erinevatel sihtgruppidel võimalus osaleda tasuta raamatukogu üritustel. Planeeritud üritusi oli tunduvalt rohkem, kui eriolukorra tõttu läbi viia sai. Sõmeru raamatukogus toimus seljaterapeut Anne Tipner-Torni praktiline nõuandetund „Seljavalud ja nende põhjused. Seljavaludest vabanemine“. Eripedagoog Lena Jaago viis läbi huvitava nõuandetunni lapsevanematele ja pedagoogidele „Mis juhtub, kui lapsed meid tõsiselt ei võta? Laste sotsiaalsed oskused“. Reisimuljete õhtu koos Peep Vassiljeviga „Peruud avastamas“ tõi raamatukokku märkimisväärselt palju külastajaid.

Raamatukogu külastajad said nautida Võru Instituudi näitust „Edgar Valteri imeline pokumaa“, detsembrikuus köitis külastajaid juba traditsiooniline saviringi tööde näitus.

Lepna raamatukogu avamisürituseks kujunes kontsert koos luuleminutitega. Eksperimendina pakuti sügisel kogukonnale kinoõhtut. Kahjuks jäid mõlemad üritused külastajate poolt väikesearvuliseks, ilmselt seisab veel ees suurem töö kohalike elanike kaasamiseks. Alustati joogatreeningutega, koos käivad käsitööhuvilised.

Raamatukogud osalesid kogu valla üritusel „Maal elamise päev“, valmistades selleks ette ühise näituse vaatega valla kõigile kolmele raamatukogule. Näitus oli külastajatele uudistamiseks Sõmeru raamatukogus.

4.6.2 riiklikul tasandil

4.6.3 rahvusvahelisel tasandil

4.7 Raamatukogu koolituskeskusena kasutajatele.

Laenutustegevuse käigus tutvustati lugejatele iseseisvalt teavikute reserveerimise ja pikendamise võimalusi. Viidi läbi individuaalkoolitusi kesk- ja vanemaealistele. Teemadeks digiallkirjastamine, sisenemine Tolli- ja Maksuametisse ning töötukassasse (Sõmeru raamatukogu -11 ja Lepna haruraamatukogu 3 nõustamist). Lastele õpetati raamatukogu kasutamist ja teavikute otsimise põhimõtteid riilulistest.

4.8 Raamatukoguteenuse turundus ja väljaanded

Raamatukogudel on oma FB lehed, mille kaudu edastatakse infot ja raamatukogusid puutavat teavet. Heaks väljundiks info edastamisel on valla ajaleht „Rakvere Valla Sõnumid“, mida

loevad ka eakamad lugejad. Raamatukogudel puudub oma koduleht, teated avaldatakse valla kodulehel.

4.9 Andmebaasid. Kas ja milliseid andmekogusid pakutakse lugejaile kodulehe vahendusel?

E- kataloog.

Raamatukogudel puuduvad enda loodud andmebaasid ja veebipõhised teenused.

5. 2021. aasta tegevused

Raamatukogud juhinduvad ka uuel aastal oma töös vabariigi valitsuse poolt kehtestatud eriolukorra juhenditest. Eriolukorra taandudes pakkuda lugejatele tegevusi ja üritusi, mis tooksid nad taas tagasi raamatukogudesse. Oluliseks eesmärgiks on saada käima tegevused Lepna raamatukogus, et kogukond peaks seda oma majaks, kuhu võib igal ajal tulla.

Koostada raamatukogu arengukava, mis kirjeldab missiooni, visiooni, peamisi eesmärke ja tegevusi. Töösse kaasata ka raamatukogu nõukogu.

Koostaja Ene Tamm

Sõmeru raamatukogu direktor

20.01.2020

LISA 1. Personali koolitus

Raamatukogu nimi	Koolituste arv	Koolitustundide arv (koolituse maht)	Koolituseks kulutatud
Sõmeru	3	16	11.20
Lepna	2	12	11.20

LISA 2. Raamatukogutöötajate avalikud esinemised

ettekanded, loengud, koolitused (teema, kellele, kus). *Raamatukogutunnid ja kasutajakoolitused ei lähe arvesse.*

LISA 3. Raamatukogude ehitamine, renoveerimine, remondid

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (2020)
Lepna raamatukogu	Raamatukogu uute ruumide renoveerimine ja remont

LISA 4. Laste ja noorteüritused (valik olulisematest)

Raamatukogu nimi	Ürituse nimi	Osavõtjate arv
Sõmeru raamatukogu	Eesti peab sünnipäeva. (raamatukogutund lasteaialastele)	17
Sõmeru raamatukogu	Ettelugemispäev. Minu lemmikraamat.	14
Sõmeru raamatukogu	Mardipäev raamatukogus.	15
Sõmeru raamatukogu	Lastehommikud kodustele lastele.	10
Lepna raamatukogu	Lepna noortelaagri ja raamatukogu päev.	15
Lepna raamatukogu	Ettelugemine ja meisterdamine „Minu lemmikraamat“.	13
Lepna raamatukogu	Mardipäeva kombed ja mängud (Lasila Põhikool).	10